

classes. The methods described in the article show how to use authentic listening with all levels of students. Through using televised news assignments students can practise and improve their level of speaking, writing and listening proficiency. Moreover, these activities are very interesting to students and, which is also very important, make students more aware and, thereby, more critical of what they see on the television news.

1. Beaumont, Digby & Colin Granger. The Heinemann ELT English Grammar, Macmillan Heinemann: Методика, К., 1999.
2. Dobson, Julia. Effective Techniques for English Conversation Groups. – Washington, D.C., 1992. – P. 81-82.
3. Murphy, Richard A. From Practice to Performance. Vol.1, Washington, D.C., 1995.
4. The Lighter Side of TEFL. – US Information Agency, Washington, 1994.- 135 p.
5. Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language. Unabridged. – New York, 1993.

ЕМОЦІЙНА СКЛАДОВА ПЕРСОНАЖНОГО МОВЛЕННЯ

Олена Четверікова

*кандидат філологічних наук, доцент,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

У художньому персонажному мовленні відсутні будь-які паравербальні засоби спілкування (інтонація, міміка, темброві характеристики), але вони передбачаються наявними та відбиваються тими чи іншими засобами у площині тексту. Сучасна лінгвістика виходить з того, що мова в своїй комунікативній функції слугує не тільки для обміну думками, але й для вираження емоційно-оцінного ставлення мовця до навколишнього світу [5]. Область емоційної виразності охоплює коло почуттів, котрий пов'язується з

Збірник наукових праць

взаємовідношеннями мовців Емоції і почуття часто визначають поведінку людини, постановку нею тих або інших цілей. Вони спонукають її діяти, допомагають перемагати труднощі у спілкуванні. [1, 3, 6,8].

Емоціями називають безпосередні, тимчасові переживання людиною якогось певного більш постійного почуття, реакції людини на зовнішні та внутрішні подразники, які проявляються у вигляді задоволення або незадоволення, огиди, відчаю, радості тощо [5]. Емоції виникають поруч майже з будь-якою життєдіяльністю та відображають у формі безпосередніх переживань суть і значення подій та явищ. За якістю переживань відрізняють одні емоції і почуття від інших, наприклад, радість від гніву, сорому, обурення, любові тощо.

Як відомо, будь-яке мовлення проходить на конкретному емоційному фоні, супроводжується і підтримується емоціями до того часу, коли мету буде досягнуто. Мотивуюче значення емоцій особливо виразно віддзеркалюється в міжособових відносинах. Тому вивчення особливостей персонажного мовлення є неповним, якщо обійти стороною його психологічний, емоційний бік.

Емоційним називають мовлення, яке виражає не тільки думку, а й почуття адресанта, має як раціональний, так і афективний зміст, що безпосередньо та емоційно сприймається адресатом [9, с. 208]. Різновиди емоцій можливо класифікувати наступним чином: 1) емоції, пов'язані з «поганими речами» (*sadness, unhappiness, distress, sorrow, grief, despair*); 2) емоції, пов'язані з «гарними речами» (*joy, happiness, contentedness, pleasure, delight, excitement*); 3) емоції, пов'язані з людьми, які скоїли погані вчинки, що викликають негативну реакцію (*fury, anger, rage, wrath, madness*); 4) емоції, пов'язані з роздумами про самого себе, самооцінкою (*remorse, guilt, shame, humiliation, embarrassment, pride, triumph*); 5) емоції, пов'язані із ставленням до інших людей (*love, hate, respect, pity, envy*) [4, с. 6-8].

При порушенні комунікативної рівноваги у персонажному спілкуванні, що спричиняють інформативний дисбаланс та конфліктна ситуація, виявляються зміни в психоемоційному стані одного або навіть групи

комунікантів. Коли особиста пристрастність мовця перевершує поріг нормального сприйняття у напрямку підвищення емоційності, починає домінувати емоційно-експресивна інформація, що визначає вибір мовленнєвих, синтаксичних, лексичних та екстралінгвістичних засобів. Як вважає А. Д. Бєлова, з емоціями зв'язане жорстке визначення позицій комунікантів, трансформація дискусії в конфлікт, що, у свою чергу, стає перешкодою у його вирішенні [2, с. 61].

У мовному відношенні емоції, відмічені в мовленні персонажів, можуть бути співвіднесені з різними одиницями: лексичними та синтаксичними. Це можуть бути слова та словосполучення, які називають та описують емоції (*hate, suffer, panic, to be afraid, be proper sick, make smb. mad* та ін.), речення, що виражають емоції (*Ha, ha, ha!; Oh, God! ; Really? Why should I believe him?*) або непрямо свідчать про зміни в емоційному стані адресанта монологу (*Oh, darling – Christine – could you – would you marry me?*). Усі вони прямо або непрямо свідчать про психоемоційний стан комунікантів.

До номінантів емоцій можуть бути віднесені слова (прикметники, іменники, прислівники), що називають емоції, та словосполучення, які описують емоції. У ході дослідження нами були виділені лексичні засоби відображення наступних емоцій в монолозі персонажа: задоволення (щастя) (*be happy, very lucky, be glad, merry*), страждання (*suffer, feel awful, be weak, be desperate, be sick and in shock, be loaded down with a lot of pain and guilt*), огида (нехтування) (*bore to death, be almost sickening, dislike, hate*), гнів (*make mad, be angry, loose one's cool*), страх (*fear, be afraid, be csared, be terrified, worry, be inherently dangerous*), сором (*feel guilty, be embarrassed, feel shame*).

Для позначення задоволення (щастя) можуть вживатися окремі слова та словосполучення. Вони співвідносяться з адресантом, адресатом або третьою особою в ситуації спілкування, наприклад: «*They were all talking away quite happily about the preparations that were being made on the pier for the summer season ...*» [10, с. 54].

Номінантами емоції *страждання* виступають такі словосполучення, що свідчать про неможливість задовільнити життєві потреби, що є формою емоційного стресу, наприклад: «*I had no feeling except I felt like I was really dead.*» [11, с. 211].

Вираження емоцій *огиди та нехтування* позначає такий негативний емоційний стан персонажа, коли в наявності є розбіжності або протиріччя з принципами і установками відносно життєвих позицій комунікантів. Подібний стан виникає як реакція на особу іншого персонажа, його вчинки, оточуючу обстановку, наприклад: «*It's almost sickening. He thinks all prisons are cruel ...*» [12, с. 16].

При вираженні емоцій *зніву* персонаж свідчить про свій стан на фоні афекту, який спричиняється раптовим виникненням серйозної перешкоди на шляху задоволення дуже важливої потреби, наприклад: «*And what really makes me mad, Lou Dell, is that right now the Judge and all the lawyers and their clients and the witnesses and the clerks and the spectators and everybody else involved with this trial are sitting down to a nice lunch in a nice restaurant with real plates and real glasses and forks that don't snap in two. ... That's what makes me mad*» [13, с. 98].

У випадку отримання інформації про реальну або уявлену загрозу в монолозі відмічаються номінанти емоцій страху, наприклад: «*He wanted to help me, but I was scared. ...*» [12, с. 208].

Якщо адресант мовлення свідчить про невідповідність особистих вчинків або дій іншого персонажа уявленням про правильну поведінку, вчинки та зовнішність, в його мовленні відмічаються лексичні одиниці, які класифікуються як номінанти емоцій *сорому/вини*, наприклад: «*... He was very unhappy, but he tried to keep it for himself. I think he felt guilty for making such a big mistake ...*» [12, с. 315].

В умовах конфлікту або інформативного дисбалансу персонаж найчастіше відчуває негативні емоції, які він спрямовує на викладення своїх

почуттів або почуттів іншого персонажа, чим впливає на психоемоційний стан іншого комуніканта. Ми відмітили, що емоційне ставлення найчастіше виявляється поряд із оцінним. В оцінних висловлюваннях поєднуються відомості про навколишній світ і ставлення до них суб'єкта мовлення, що є приводом для кваліфікативного сприйняття того, що позначається [7, с. 292].

У групі невластивих питальних речень ми відмітили риторичні та емоційно забарвлені запитання. В ораторському мовленні риторичні питання є засобом привертання уваги адресата, підвищення емоційного тону висловлення та є одним з психологічних прийомів активізації та концентрації уваги до важливих моментів мовлення [3, с. 28-29].

За своєю змістовою специфікою риторичні запитання є судженнями, питальна форма яких виражає експресивну констатацію протилежного: позитивна (стверджувальна) форма має заперечний зміст (*I don't know – why should we pay him a fifth of our salary?*), а негативна (заперечна) форма – стверджувальний зміст (*He didn't know it – is that it?*).

Емоційні питання виражають різноманітні почуття: радість, здивування, сумнів, обурення тощо (*Why not? Why not? Once you start it won't be so easy to get off*). Вони є засобом емоційного самовислову. При відчутті емоцій спостерігаються чисельні повтори. Окличні речення є близькими до розповідних, але відрізняються від останніх більш високим ступенем емоційності [6, с. 54]. Окличні речення можуть передавати іронію, погрозу, радість, захоплення і навіть роздратування. У структурному відношенні вони виявляються у вигляді вигуків (*Oh!*) або речень, котрі мають паремії, епітети, гру слів, що визначають характер речення. У групі окличних речень теж можна виділити емоційне окличне речення та риторичний вигук.

Наприклад: «*Ah, come in, Pennyfeather! ... I think The Warringtons are too far away, but you might ask them, and of course the Vicar and old major Sidebotham. The more guests the better, Florence!...*» [10, с. 66].

Подібні окличні речення підсилюють слова мовця, передають його

настрій. Кількісне співвідношення окличних та питальних речень є неоднаковим в різних ситуаціях. Питальні та окличні речення переважно відмічаються в афективному мовленні.

Психоемоційний стан одного з комунікантів здатний таким чином вплинути на його мовлення, що в ньому можуть виникнути раптові обриви. Подібний феномен у лінгвістиці має назви апосіопеза, що визначається як раптовий обрив висловлення, викликаний напливом почуттів, невпевненістю або небажанням продовжувати вислів. Це свідчить про різні емоційні стани мовця: невпевненість в тому, що має бути повідомленим, збентеження, здивування тощо. Обриви у мовленні ведуть до послаблення свідомого контролю, персонаж починає втрачати мету своєї промови, шукати слова, які можуть бути адекватними його почуттям, і не завжди їх знаходить. Наприклад: «*No, you don't. No, you don't. It's all lies ... You're sacked, you are, that's what you are, sacked, sacked, sacked –..*» [14, с. 112].

Як бачимо, дослідження прямої мови художнього твору допомагає кольорово зобразити комунікативну текстову ситуацію в її безпосередньому становленні та розвитку. Особливості прямої мови персонажа розкривають не тільки його соціальну приналежність, культурний рівень, а й пояснюють психоемоційний стан під час промови або вислову, передають складну картину почуттів при спілкуванні з іншими персонажами.

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. – 236 с.

2. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации. – Киевский Ун-т им. Т.Шевченко. – К. – 1997. – 311 с.

3. Бондаренко Я. А. Прагмалингвистические средства реализации психологического влияния в процессе межличностного общения // Функциональная лингвистика. Язык. Человек. Власть. Материалы конф., – Ялта, 2001. – С.28-29.

4. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англомовної художньої прози): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец.

- 10.02.04 «Германські мови» / Олексій Олександрович Борисов. – Донецьк, 2005. – 20 с.
5. Винославська О. В. Психологія / О. В. Винославська // Навчальний посібник [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part3/3101.htm
6. Додонов Б. И. В мире эмоций. – Киев.: Изд-во полит. литературы, 1987. – 140 с.
7. Приходько Г. І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001. – 362 с.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 с.
9. Феллер М.Д. Текст і зображення як модель комунікативного акту // нариси про текст. Теоретичні питання композиції і тексту. – К.: РВИ “Київ. ун-т”, 1998. – С. 223-236.
10. Waugh E. Decline and Fall // Prose. Memories. Essays. – M., Progress Publishers, 1980. – P.35-200.
11. Cronin A. J. The Northern Light. – Dnipro Publishers Kiev, 1975. – 263 p.
12. Grisham J. The Pelican Brief. – N.Y.: Doubleday, 1992. – 371p.
13. Grisham J. The Runaway Jury. – N.Y.: Dell Publishing, 1997. – 550 p.
- Cronin A. J. The Citadel. – M.: Foreign Languages Publishing House, 1963.

ОЦІНКА В АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ

Тетяна Шиліяєва

викладач,

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

На сучасному етапі електронна революція кардинально змінила наше життя. На початковій стадії електронні технології виконували роль соціальної терапії. Вони створили новий тип соціального спілкування, завдяки якому вирівнюються спотворення і диспропорції, зумовлені географією й економікою, поліпшується взаєморозуміння між різними верствами суспільства й народами. На вищих стадіях розвитку електронна революція призвела до великих соціальних змін [1, с. 160]. Усі ці процеси впливають на будь яку комунікаційну систему, в тому числі і на християнські видання для жінок в Інтернеті, які і стали предметом нашого дослідження. Церква прагне ефективно